

اخلاق و شخصیت گویندگی و گزارشگری

❖ بهزاد رحیمی

تهیه‌کننده رادیویی مرکز مازندران

می‌شود و در نهایت، بیانگر میزان خودمحوری آنها در گویندگی و گزارشگری و سخن‌گفتن است که در گویندگان رادیو و تلویزیون دنیا ما بارها شاهد این نوع اجراها هستیم.

معایب مهم گزارشگران و گویندگان رادیو
عیب عمده گویندگان و گزارشگران رادیو این است که از گوینده‌های خاصی الگو می‌گیرند و به عبارتی از گوینده‌های موفق تقلید می‌کنند و در نتیجه بسیاری از صداها شبیه هم می‌شود که نتیجه آن گزارش و اجرای نه‌چندان خوب تعدادی از گوینده‌ها و گزارشگرهای رادیویی است.

از دیگر معایب گوینده‌ها و گزارشگران رادیو این است که مفاهیم و مطالب را به شکل عاریتی و استیجاری انتقال می‌دهند که در این حالت احساس خود گوینده رادیو با موضوع و مفهوم و مضمون همراه نمی‌شود و بر مخاطب اثر نمی‌گذارد و برنامه کسل‌کننده و خسته‌کننده می‌شود. اینجاست که مخاطب موج رادیو را عوض می‌کند.

ویژگی‌های یک گوینده و گزارشگر رادیویی

یکی از ویژگی‌های مهم یک گوینده آن است که مطالب را از ابتدا درونی کند؛ یعنی به آنچه خود می‌گوید باور داشته باشد و سپس آنها را با مهارت کلامی که دارد بیان کند.

اضطراب و تنش در گویندگی و گزارشگری منجر به این می‌شود که گویندگان و گزارشگران نتوانند تصویری از خود در ذهن مخاطب ایجاد کنند. برای مثال، اگر از مخاطبان رادیو خواسته شود که تصویر یک گوینده و گزارشگر رادیویی را بکشند، مخاطبان رادیو باید تصویر آن گوینده را ترسیم کنند. بنابراین، در اجرای خوب و اثرگذار و درونی تصویر گوینده و گزارشگر

برخی فعال و پر جنب و جوش، برخی سلطه‌طلبند و برخی مطیع، برخی مطمئن‌اند و برخی مضطرب، و ...

تفاوت کاراکتر و شخصیت

کاراکتر جنبه نمایشی بیرونی و ارثی رفتار یک فرد است و شخصیت عبارت از پویای درونی فرد، که منجر به رفتاری معین می‌شود. برای مثال، دست‌عابر ناپینایی را می‌گیریم و او را به سمت دیگری هدایت می‌کنیم، اما نیت ما خودنمایی است. شخصیت نمایش رفتار بیرونی یک فرد محسوب می‌شود. برخی، شخصیت را عملکرد انسان تعریف می‌کنند که منجر به واکنش‌هایی خاص در دیگران می‌شود و آن را بازتاب انسان در مقابل رفتار جمعی می‌دانند.

شخصیت گوینده و گزارشگر رادیو
شخصیت گوینده و گزارشگر رادیو عبارت است از توانایی فرد در رهاشدن از قالب شخصی و قرار گرفتن در قالب شخصیت‌های نمایشی تعیین‌شده که مستلزم قرار گرفتن گوینده یا گزارشگر در قالب شخصیت سایر افراد اجتماع است.

یکی از نیازهای اساسی افراد، ایجاد حس اتحاد و ارزش‌دادن به شخصیت و نظرات افراد است. بنابراین، کسی که انتقال‌دهنده این احساس و مفاهیم است باید خود دارای شخصیت و کاراکتری هنری و ویژه باشد. از این‌رو، گوینده و گزارشگر رادیویی باید از زبان مخاطب خود را بشناسد و با همان زبان و احساس با او سخن بگوید.

اما اگر شخصیتی که خود بیان‌کننده و انتقال‌دهنده مفاهیم است دچار تنش و اضطراب باشد، این تنش و اضطراب منجر به تکرار خودسرانه و غیرلازم و لرزش در گفتار گوینده و برخی از اصطلاحات و واژه‌های کلامی

در ابتدا لازم است مواردی از «شخصیت» ارائه بدهیم تا کاملاً آن را بشناسیم. شخصیت، سازمان‌بندی پویایی در افراد است که رفتار و تفکر شاخص هر فرد را تعیین و در آن واحد بر چند موضوع تأکید می‌کند. اینکه جنبه‌های مختلف این سازمان تأثیری متقابل بر یکدیگر دارند و این تصور که شخصیت مفهومی روانی است، اما هر خصوصیتی که شخصیت انسان را تشکیل می‌دهد در کلیت فیزیکی درون انسان وجود دارد و نه تنها به یک طریق واحد بلکه به کمک طیفی از راه‌ها آشکار می‌شود که به‌عنوان رفتار و تفکر و اخلاق خلاصه می‌گردد.

چندین نوع همسانی وجود دارد که ممکن است در فردی مشاهده شود و ممکن است همسانی را در یک فرد در طول زمان مشاهده کنیم. در هر حال این احساس را تجربه می‌کنیم که در همه مشاهدات شخص واحدی وجود دارد و آن شخص در هر زمان و هر وضعیت به طریق همسان عمل می‌کند و یا سخن می‌گوید و یا فکر و احساس می‌کند. همین حس همسانی و یا استمرار درونی فرد است که موجب می‌شود هر کاری را که انجام می‌دهد و یا تصور و احساس می‌کند و یا سخن می‌گوید، از درون آن شخص سرچشمه بگیرد.

با این حال استفاده از واژه «شخصیت» برای افراد این فرض ضمنی را تداعی می‌کند که در درون هر فرد نیرویی وجود دارد که بر نحوه عملکرد و نوع سخن‌گفتن و راه‌رفتن او اثر می‌گذارد.

هر انسانی که در این گیتی پا به عرصه وجود گذاشته، منحصر به فرد است و هیچ‌دو شخصیتی کاملاً شبیه به هم نیستند؛ برخی شادند، برخی غمگین، برخی اجتماعی‌اند و برخی ضد اجتماعی، برخی کم‌رو و منزوی‌اند و

رادیویی در ذهن مخاطب ایجاد می‌شود. حتی اگر گوینده رادیویی را ندیده باشند، باید تصویری یکسان از او داشته باشند.

چرا یک گوینده و گزارشگر رادیو نمی‌تواند با مخاطبان خود ارتباط خوبی برقرار کند؟

این مسئله دو دلیل دارد: درونی و بیرونی.

عوامل درونی:

- پایین بودن اعتمادبه‌نفس گوینده و گزارشگر؛

- نداشتن امنیت شغلی؛

- نداشتن انتظار لغزش و خطا در حین اجرای برنامه (کمال‌گرایی).

عوامل بیرونی:

- گویندگی به‌عنوان شغل در نظر گرفته شود.

- انتخاب گویندگان بدون توجه به تخصص و معلومات آنها که منجر به اضطراب در گویندگی و اجرا می‌شود.

انواع اضطراب و هیجان در گوینده و گزارشگر رادیو

همه انسان‌ها اضطراب و هیجان را تجربه می‌کنند و در کل به‌عنوان یک علامت در اکثر اختلالات روانی و خلقی وجود دارند.

اضطراب یک نوع اختلال عصبی است که مشخصات خلقی و بدنی معینی دارد و مدت زیادی طول می‌کشد که به بیماری تبدیل شود.

اضطراب در یک گوینده و گزارشگر رادیویی - که دلایل آن تا حدودی گفته شد -

بر کیفیت برنامه‌ها و نوع ارتباط با مخاطبان مؤثر است. حتی می‌توان گفت که گوینده و گزارشگر مضطرب مخاطبان و همکارانش را

نیز مضطرب می‌کند و گوینده‌ای که دارای اعتمادبه‌نفس و تخصص کافی و وافی است به اعتمادبه‌نفس مخاطبان خود می‌افزاید. در غیر

این صورت، به‌جای اینکه گوینده بر مخاطبان اثر بگذارد، مخاطبان بر گوینده اثر می‌گذارند.

گویندگی در رادیو در واقع کاری است که نیاز به ذوق، احساس، سلیقه، اطلاع و دانش کافی از مسائل روز، هنر، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، خلاقیت، استعداد و تخصص دارد.

گوینده و گزارشگر رادیویی دارای چه نوع اضطرابی است؟

سه نوع اضطراب که از سه منشأ مختلف سرچشمه می‌گیرند، وجود دارد:

- اضطراب واقعیت: به اضطرابی گفته

می‌شود که به‌دلیل وجود تهدید و یا خطر در دنیای واقعی وجود دارد. هنگامی که شخص به‌خاطر اشتباهی که در کار یا اجرای برنامه مرتکب می‌شود مورد بازخواست قرار می‌گیرد، این شکل اضطراب تداعی می‌شود.

- نوع دوم اضطراب، اضطراب اخلاقی است. اضطراب اخلاقی ترس از وجدان خود است و منشأ اصلی اضطراب درون خود فرد است.

- سومین نوع اضطراب روان‌نژندی است که موجب می‌شود فرد کاری انجام دهد که به‌خاطر آن کار تنبیه شود.

احساس ادراک در گویندگان و گزارشگران رادیویی

گوینده رادیو باید تصور کند که در درون متن رادیویی قرار دارد و نیز باید عکس‌العمل احساسی شنونده را با موضوع متن و نوشته ارتباط دهد. احساس ممکن است عشق، تنفر

و یا تحسین باشد؛ بنابراین، گوینده هرگز نباید به «نوع» احساس اهمیت بدهد، بلکه باید افکار و اندیشه‌های خود را بر وجود یا فقدان

آن احساس متمرکز کند. ارتباط احساسی میان شنونده و نوشته و متن منجر به خلق یک اثر

رادیویی خوب و زیبا می‌شود.

اصول اساسی درباره شخصیت یک گوینده رادیویی

- قابل باور و شناسایی باشد.

- در طرح مطالب و ارائه آن دارای هدف باشد.

- با اراده و خواست خود ایفای نقش بکند.

- هر بخش را با یک گفتار یا کردار و یا پندار قالبی شروع کند تا از درک سریع موضوع توسط شنونده مطمئن شود و سپس آن گفتار یا کردار را تغییر دهد.

- از موعظه، نصیحت و سخنان کسل‌کننده پرهیز کرده، مطالب را واضح و بی‌پرده بیان کند.

- به هر یک از شخصیت‌ها یک برجستگی یا مشخصه بارز رفتاری و یا بدنی اختصاص

دهد و آن مشخصه بارز را هدفمند سازد.

- فعال و پویا باشد.

- یک شخصیت اصلی و چند شخصیت فرعی داشته باشد.

در خاتمه سرمایه اصلی همه رسانه‌ها به‌ویژه رادیو، نیروی انسانی خلاق، بااستعداد، متخصص و هوشمند آن هستند و به‌طور حتم،

موفقیت یک رسانه در به‌کارگیری و هدایت و جلب رضایت برترین‌های این عرصه است.